

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X.X. IR REVOLUT BANK UAB GINČO NAGRINĖJIMO**

2022 m. lapkričio 3 d. Nr. 429-552
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir *Revolut Bank UAB* (buvusi *Revolut Payments UAB*¹) (toliau – bankas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2022 m. liepos 22 d. pareiškėjas per banko mobiliąją programėlę susisiekė su banko klientų aptarnavimo specialistais ir informavo banką, kad galėjo tapti sukčių (investavimo platformos *Invest Kingdom*) auka, todėl nori ginčyti kiekvieną iš pareiškėjo sąskaitos banke į gavėjo *Solaris Bank AG* sąskaitą Vokietijoje esančiame banke atliktą mokėjimo operaciją, kurių bendra vertė – 12 700 Eur. Ginčo byloje esančiais duomenimis, pareiškėjas gavėjo *Solaris Bank AG* naudai atliko šias mokėjimo operacijas: 1) 2022 m. liepos 5 d. atliktas 2 700 Eur vertės kredito pervedimas; 2) 2022 m. liepos 6 d. atliktas 3 000 Eur vertės kredito pervedimas; 3) 2022 m. liepos 8 d. atliktas 2 000 Eur vertės kredito pervedimas; 4) 2022 m. liepos 21 d. atliktas 3 000 Eur vertės kredito pervedimas; 5) 2022 m. liepos 22 d. atliktas 2 000 Eur vertės kredito pervedimas (toliau – Ginčijami mokėjimai).

2022 m. liepos 26 d. pareiškėjas susisiekė su banko klientų aptarnavimo specialistais ir pateikė jiems prašomos informacijos, susijusios su Ginčijamų mokėjimų įvykdymu: 1) pareiškėjas nurodė, kad apie investavimo platformą *Invest Kingdom* sužinojo iš socialiniame tinkle *Facebook* paskelbtos reklamos; 2) po pradinio įnašo pervedimo investicines paslaugas siūliusios platformos *Invest Kingdom* naudai su pareiškėju susisiekė asmuo, prisistatęs šios įmonės atstovu, ir paragino pareiškėją investuoti toliau, žadėdamas didelę investicinę grąžą; 3) pareiškėjas nepasidalijo su sukčiais jokia konfidencialia prisijungimo prie pareiškėjo asmeninės banko sąskaitos informacija ir (ar) banko išduotų mokėjimo kortelių personalizuotais saugumo duomenimis, tačiau pats atliko Ginčijamus mokėjimus; 4) pareiškėjas patvirtino banko specialistams, kad gavo banko įspėjimus, kuriuose pareiškėjo buvo teiraujamas, ar jis pasitiki Ginčijamų mokėjimų naudos gavėju.

2022 m. liepos 27 d. banko specialistai, atlikę tyrimą dėl pareiškėjo Ginčijamų mokėjimų įvykdymo aplinkybių, priėmė sprendimą neatlyginti pareiškėjui jų vertės ir tą pačią dieną apie priimtą sprendimą informavo pareiškėją. Bankas pareiškėjui paaiškino, kad sprendimas buvo priimtas atsižvelgus į tyrimo dėl Ginčijamų mokėjimų įvykdymo metu paaiškėjusią aplinkybę, kad pareiškėjas banko automatizuotų sistemų buvo tinkamai informuotas apie abejotiną bei įtartą numatomų Ginčijamų mokėjimų pobūdį ir kad atlikus Ginčijamus mokėjimus egzistuoja reali tikimybė, jog pareiškėjas taps sukčių auka bei praras pervestas lėšas.

Pareiškėjas nesutinka su banko sprendimu negrąžinti ir (ar) nekompensuoti jam Ginčijamų mokėjimų lėšų. Kreipimesi pareiškėjas teigia, kad, atlikęs Ginčijamus mokėjimus, suprato, kad buvo apgautas investuoti siūliusios bendrovės, ir tą pačią dieną kreipėsi į banką, prašydamas Ginčijamus mokėjimus atšaukti. Nors, pareiškėjo teigimu, tuo metu Ginčijami mokėjimai dar nebuvo įvykdyti, bankas, paprašęs pareiškėjo pateikti papildomos informacijos, galiausiai atsisakė įvykdyti pareiškėjo prašymą šiuos mokėjimus atšaukti, nurodydamas, kad

¹ *Revolut Payments UAB* buvo reorganizuota, ją prijungiant prie *Revolut Bank UAB*, todėl nuo 2022 m. liepos 1 d. *Revolut Payments UAB* teisės ir pareigos pagal jos sudarytas galiojančias finansinių paslaugų ir kitas sutartis, įskaitant iš šių sutarčių kilusius ginčus, perėjo *Revolut Bank UAB*.

dėl Ginčijamų mokėjimų įvykdymo yra atsakingas pats pareiškėjas. Pareiškėjas kreipimesi pažymi, kad tuo metu, kai inicijavo ir autorizavo Ginčijamus mokėjimus, pasitikėjo investuoti siūliusia bendrove, todėl banko mobiliojoje programėlėje rodomas bendro pobūdžio įspėjimas nebuvo pakankamas tam, kad pareiškėjas būtų tinkamai įspėtas apie realią jam gresiančią riziką patirti nuostolių. Pareiškėjas mano, kad bankas turėjo tiesiogiai su juo susisiekti ir informuoti apie investicinio sukčiavimo rizikas. Be to, pareiškėjo teigimu, bankas nesiėmė priemonių sustabdyti ir (ar) atšaukti Ginčijamus mokėjimus, pareiškėjui informavus, kad jis galėjo būti apgautas investicines paslaugas siūliusių asmenų. Kreipimesi pareiškėjas prašo rekomenduoti bankui kompensuoti pareiškėjui Ginčijamų mokėjimų sumą – 12 700 Eur.

Bankas nesutinka tenkinti pareiškėjo reikalavimo. Atsiliepime bankas nurodo, kad banko specializuotos sukčiavimo prevencijos komandos nariams atliekant vidinį tyrimą dėl potencialaus pareiškėjo patirtų nuostolių atlyginimo paaiškėjo, kad pareiškėjas buvo tinkamai informuotas banko automatizuotų sistemų apie abejotiną bei įtartą numatomų Ginčijamų mokėjimų pobūdį ir kad atlikus minėtus mokėjimus egzistuoja reali tikimybė, kad pareiškėjas taps sukčių auka bei praras pervestas lėšas. Bankas nurodo, kad banko saugos sistemos buvo aktyvuotos bei veiksmingos Ginčijamų mokėjimų atžvilgiu. Nepaisydamas nurodyto įspėjimų teksto, pareiškėjas inicijavo Ginčijamus mokėjimus. Banko vertinimu, pareiškėjas nekrepė dėmesio į jam siunčiamus pranešimus apie didelę galimo sukčiavimo rizikos tikimybę, o tai papildomai rodo šiuo atveju pareiškėją buvus labai neatsargų. Be to, siekdami padėti pareiškėjui atgauti Ginčijamų mokėjimų lėšas, banko specializuotos sukčiavimo prevencijos komandos nariai susisiekė su Ginčijamų mokėjimų naudos gavėju banku, tačiau 2022 m. liepos 29 d. ir 2022 m. rugpjūčio 17 d. naudos gavėju bankas pateikė atsakymą bankui, kad lėšų gražinimo procedūra yra negalima. Bankas nurodo, kad veikė pagal teisės aktų bei paslaugų teikimo sąlygų nuostatas ir tinkamai įvykdė gautus ir paties pareiškėjo autorizuotus mokėjimo nurodymus, todėl nelaikytinas atsakingu už pareiškėjo nuostolius, atsiradusius įvykdžius Ginčijamus mokėjimus. Atsiliepime bankas prašo atmesti pareiškėjo reikalavimą kaip nepagrįstą.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių (toliau – Taisyklės) 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Pareiškėjo ir banko ginčas kilo dėl banko atsisakymo gražinti ir (ar) kompensuoti pareiškėjui Ginčijamų mokėjimų sumų, kurių, pareiškėjo teigimu, jis neteko, apgautas investavimo paslaugas siūliusių asmenų. Pareiškėjas neginčija pats inicijavęs ir autorizavęs Ginčijamus mokėjimus, tačiau, jo manymu, prieš Ginčijamų mokėjimų įvykdymą, jis nebuvo tinkamai įspėtas banko apie sukčiavimo riziką. Be to, pareiškėjas teigia, kad bankas nesiėmė jokių veiksmų, kad pareiškėjo prašymu atšauktų mokėjimo nurodymus įvykdyti Ginčijamus mokėjimus, todėl jų sumas bankas pareiškėjui turi kompensuoti. Banko vertinimu, mokėjimo paslaugų teikėjui pareiga gražinti ginčijamų mokėjimo operacijų sumas kiltų tik tokiu atveju, jei mokėjimo operacijos būtų neautorizuotos ir (ar) įvykdytos netinkamai. Nagrinėjamoje situacijoje, banko teigimu, Ginčijami mokėjimai ne tik buvo autorizuoti paties pareiškėjo, bet bankas šiuos Ginčijamus mokėjimus ir tinkamai įvykdė, todėl bankas negali būti įpareigotas gražinti tinkamai autorizuotais mokėjimo nurodymais inicijuotų Ginčijamų mokėjimų sumų.

Dėl mokėjimo nurodymų įvykdyti Ginčijamus mokėjimus atšaukimo

Įvertinus tai, kad pareiškėjas siekia atgauti lėšas už Ginčijamus mokėjimus, t. y. siekia tinkamai paties pareiškėjo autorizuotų Ginčijamų mokėjimų lėšų gražinimo, papildomai pažymėtina, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymo 44 straipsnio 1 dalimi, mokėjimo paslaugų vartotojas negali atšaukti mokėjimo nurodymo po to, kai jį gauna mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas, išskyrus šiame straipsnyje nustatytas išimtis. Minėto Mokėjimų įstatymo straipsnio 4 dalyje taip pat nustatyta, kad, pasibaigus 1 dalyje nurodytam laikotarpiui, mokėjimo nurodymas gali būti atšauktas tik tuo atveju, kai dėl to susitaria mokėjimo paslaugų vartotojas ir atitinkamas mokėjimo paslaugų teikėjas, o šio straipsnio 2 dalyje numatytais atvejais būtinas ir gavėjo sutikimas. Taigi, pasibaigus Mokėjimų įstatymo 44 straipsnio 1 dalyje

nurodytam terminui, mokėjimo nurodymas gali būti atšauktas tik dėl to susitarus vartotojui ir jo mokėjimo paslaugų teikėjui, todėl nurodytos galimybės įtvirtinimas Mokėjimų įstatyme neturėtų būti vertinamas kaip priverstinis lėšų gražinimas mokėtojui, esant jo atitinkamam prašymui (pasibaigus 44 straipsnio 1 dalyje nurodytam terminui).

GINČO BYLOS DUOMENIMIS, PASKUTINIS PAREIŠKĖJO GINČIJAMAS MOKĖJIMAS BUVO ATLIKTA 2022 m. liepos 22 d. 5:52 val., o pareiškėjas į banką per banko mobiliąją pokalbių programėlę dėl Ginčijamų mokėjimų atšaukimo kreipėsi tos pačios dienos 11:47 val.² Vadinasi, pareiškėjas į banką dėl mokėjimo nurodymų įvykdyti Ginčijamus mokėjimus atšaukimo ir jų lėšų gražinimo kreipėsi jau tada, kai šiuos mokėjimo nurodymus bankas buvo gavęs ir šios mokėjimo operacijos buvo įvykdytos, todėl Mokėjimų įstatyme nustatytas mokėjimo nurodymo atšaukimo terminas jau buvo praėjęs.

Remiantis banko paslaugų teikimo sąlygų (angl. *Personal Terms*³) 18 punktu, vartotojo inicijuotas mokėjimo nurodymas gali būti atšauktas bet kuriuo metu vieną darbo dieną iki to momento, kai lėšos iš vartotojo (mokėtojo) sąskaitos turi būti nurašytos⁴. Tokios aplinkybės nagrinėjamo ginčo atveju taip pat nebuvo nustatytos, taigi, nebuvo nustatytos ir sąlygos, kada pagal banko paslaugų teikimo sąlygas mokėjimo nurodymus, patvirtintus šalių sutartu būdu, bankas gali atšaukti.

Kaip minėta, ginčo tarp šalių dėl Ginčijamų mokėjimų tinkamo autorizavimo nekyla. Atsižvelgiant į tai, būtina pažymėti, kad, pagal Mokėjimų įstatymo 46 straipsnį, mokėjimo paslaugų teikėjas privalo užtikrinti, kad po mokėjimo nurodymo gavimo mokėjimo operacijos suma būtų įskaityta į mokėjimo nurodyme nurodyto gavėjo sąskaitą minėtame straipsnyje nustatytais terminais, o Mokėjimų įstatymo 51 straipsnio 1 dalyje nustatyta mokėjimo paslaugų teikėjo atsakomybė už mokėtojo inicijuotos mokėjimo operacijos neįvykdymą, netinkamą ar pavėluotą įvykdymą. Remiantis ginčo byloje turimais duomenimis ir ginčo nagrinėjimo metu nustatytais aplinkybėmis, teigtina, kad bankas savo, kaip mokėjimo paslaugų teikėjo, įsipareigojimus pareiškėjo inicijuotų Ginčijamų mokėjimų atžvilgiu įvykdė tinkamai.

Dėl Ginčijamų mokėjimų lėšų gražinimo

Pareiškėjo reikalavimas atlyginti jo dėl Ginčijamų mokėjimų įvykdymo atsiradusius nuostolius, kurių atsiradimą, pareiškėjo teigimu, nulėmė banko netinkami veiksmai, pagal savo esmę laikytinas reikalavimu taikyti civilinę atsakomybę banko atžvilgiu. Pagal civilinės atsakomybės sampratą, civilinė atsakomybė – tai turtinė prievolė, kurios viena šalis turi teisę reikalauti atlyginti nuostolius (žalą) ar sumokėti netesybas, o kita šalis privalo atlyginti padarytus nuostolius (žalą) ar sumokėti netesybas (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.245 straipsnio 1 dalis). Vadovaujantis CK 6.246 straipsnio 1 dalimi, civilinė atsakomybė atsiranda neįvykdžius įstatymuose ar sutartyje nustatytos pareigos (neteisėtas neveikimas) arba atlikus veiksmus, kuriuos įstatymai ar sutartis draudžia atlikti (neteisėtas veikimas), arba pažeidus bendro pobūdžio pareigą elgtis atidžiai ir rūpestingai. Taigi, civilinė atsakomybė atsiranda esant asmens, įpareigoto atlikti atitinkamus veiksmus ar nuo jų susilaikyti, neteisėtiems veiksams ar neveikimui, taip pat kaltei dėl šių neteisėtų veiksmų padarymo ar neveikimo, žalai ir priežastiniam ryšiui tarp veiksmų ar neveikimo ir atsiradusios žalos (CK 6.246–6.249 straipsniai)⁵. Be to, CK 6.256 straipsnio 4 dalis nustato, kad kai sutartinės prievolės neįvykdo ar netinkamai ją įvykdo įmonė (verslininkas), tai ji atsako visais atvejais, jei neišrodo, kad prievolės neįvykdė ar netinkamai ją įvykdė dėl nenugalimos jėgos, jeigu įstatymai ar sutartis nenumato ko kita.

Kasacinis teismas savo praktikoje ne kartą yra pažymėjęs, kad sutartinei civilinei atsakomybei žalos (įskaitant negautas pajamas) atlyginimo forma (CK 6.245 straipsnio 3 dalis, 6.256 straipsnis) taikyti nepakanka sutarties neįvykdymo (pažeidimo) fakto, sutartinei civilinei atsakomybei taikyti yra būtinas šių sąlygų visetas – bent vienos sąlygos nebuvimas eliminuoja civilinės atsakomybės taikymo galimybę⁶. Taigi, nagrinėjamu atveju civilinė atsakomybė banko atžvilgiu bendraisiais CK nustatytais pagrindais būtų taikoma, tik nustačius visų trijų civilinės atsakomybės sąlygų – neteisėtų banko veiksmų, pareiškėjo nuostolių (negrąžintų Ginčijamų mokėjimų sumų) ir priežastinio ryšio tarp banko neteisėtų veiksmų ir pareiškėjo nuostolių,

² Pareiškėjo gyvenamosios vietos laiku (GMT+3 laiko juosta).

³ <https://www.revolut.com/lt-LT/legal/terms>

⁴ Tekstas originalia – anglų k.: „You can cancel a payment (including a recurring payment or a SEPA direct debit) at any time up to the end of the business day before the payment is due to be paid from your account.“

⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2002 m. balandžio 15 d. nutartis, priimta civilinėje byloje UAB „Vasario koncernas“ v. Teisingumo ministerija, bylos Nr. 3K-3-600/2002.

⁶ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. balandžio 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-144-915/2018, 31 punktą.

visumą.

Ginčo nagrinėjimo metu nustatytois ir šalių neginčijamomis aplinkybėmis, pareiškėjas, siekdamas investuoti į galimai neteisėtai veikusio subjekto *Invest Kingdom* siūlytą neleistiną prekybos platformą ir atlikdamas tam skirtus Ginčijamus mokėjimus, patyrė 12 700 Eur nuostolių (žalos).

Vertinant, ar nustatytos prielaidos konstatuoti banko neteisėtus veiksmus, kaip būtinąją civilinės atsakomybės taikymo sąlygą, reikia vadovautis ginčo byloje esančiais duomenimis ir nustatytois aplinkybėmis. Ginčo nagrinėjimo metu nustatyta, kad pareiškėjo atliekamų Ginčijamų mokėjimų atžvilgiu buvo aktyvuoti net keturi autorizuoto mokėjimo (angl. *Authorized Push Payment*) įspėjimai, todėl banko automatinės sistemos pareiškėjui išsiuntė keturis atitinkamo turinio įspėjimus. Minėtuose įspėjimuose buvo klausiama, ar pareiškėjas pažįsta ir pasitiki nurodytu naudos gavėju, antraip egzistuoja grėsmė, kad bankas negalės atgauti sukčiams pervestų lėšų: „Ar žinote ir pasitikite šiuo gavėju? Jei nesate tikri, nemokėkite jiems, nes gali būti, kad negalėsime jums padėti atgauti šių pinigų. Atminkite, kad sukčiai gali apsimesti kitais asmenimis ir mes niekada nereikalausime jūsų atlikti mokėjimus.“⁷ Tai, kad pareiškėjui buvo siūsti minėti įspėjamo turinio pranešimai, patvirtina ne tik ginčo byloje esantys banko vidinių sistemų duomenys, bet ir pats pareiškėjas kreipimesi į Lietuvos banką.

Faktas ir pareiškėjo neginčijama aplinkybė yra ir tai, kad visi Ginčijami mokėjimai buvo tinkamai paties pareiškėjo autorizuoti ir ginčo dėl to tarp šalių nėra. Vis dėlto pareiškėjas mano, kad banko siūsti pranešimai nelaikytini tinkamais įspėjimais, nes pareiškėjas, jo vertinimu, turėjo būti asmeniškai banko darbuotojų informuotas, su juo banko darbuotojams susiekus telefonu ir atskleidus su konkrečiu investuoti siūliu subjektu susijusią riziką. Vis dėlto būtina pažymėti, kad tokios pareigos teisės aktai mokėjimo paslaugų teikėjams nenustato. Šiuo metu galiojantys teisės aktai taip pat neįpareigoja mokėjimo paslaugų teikėjų įsidiegti sistemų, įgalinančių juos pagal tam tikrus kriterijus, požymius perspėti savo klientus apie galimas sukčiavimo rizikas, tačiau tokią sistemą bankas turi įsidiegti ir šiuo atveju ši sistema buvo veiksminga, t. y., sistemai identifikavus sukčiavimo riziką, atitinkamo turinio perspėjantys pranešimai buvo išsiūsti pareiškėjui, tačiau būtent pats pareiškėjas nusprendė į gautus įspėjimus nekreipti dėmesio.

Pažymėtina, kad finansų rinkos dalyviai, tarp jų ir bankas, teikdami finansines paslaugas, turi veikti profesionaliai ir skaidriai. Bankui, kaip profesionaliam verslininkui ir savo srities specialistui, yra keliami aukštesni profesionalumo, atidumo ir rūpestingumo standartai, todėl turėdamas specifinių finansinių paslaugų teikimo srities žinių, bankas turėtų dėti visas reikiamas bei protingai įmanomas pastangas (įskaitant ir tinkamų prevencinių priemonių, teikiant mokėjimo paslaugas, įdiegimą) tam, kad klientai būtų kaip įmanoma labiau apsaugoti nuo neautorizuotų ir (ar) nesąžiningų mokėjimo operacijų ir turėtų visas galimybes ginčijamų mokėjimo operacijų lėšas bandyti susigrąžinti, ypač sukčiavimų elektroninėje erdvėje atvejais⁸. Kasacinis teismas, vertindamas civilinės atsakomybės taikymo klausimus, savo praktikoje, be kita ko, yra pažymėjęs, kad sutarčių teisėje ypatingą vaidmenį atlieka sąžiningumo principas. Viena iš svarbiausių šio principo išraiškos formų yra šalių tarpusavio bendradarbiavimo pareiga sutartinių santykių metu. Sutarties šalių bendradarbiavimo procesas turi vykti sąžiningumo ir geros valios sąlygomis⁹.

Vertinant banko veiksmus, sužinojus apie pareiškėjo Ginčijamus mokėjimus, paminėtina tai, kad bankas, gavęs informaciją iš pareiškėjo apie galimai sukčiams pervestas lėšas, susisiekė su lėšų gavėjo mokėjimo paslaugų teikėju, siekdamas padėti pareiškėjui susigrąžinti Ginčijamų mokėjimų lėšas, tačiau pareiškėjo pervestų lėšų atgauti nepavyko, naudos gavėjo bankui pranešus, kad Ginčijamų mokėjimų sumos negali būti gražintos.

Analizuojamų aplinkybių kontekste vertinant paties pareiškėjo elgesį, būtina paminėti, kad Ginčijami mokėjimai – visi penki kredito pervedimai, buvo atlikti per santykinai netrumpą laiką tarpą (t. y. nuo 2022 m. liepos 5 d. iki 2022 m. liepos 22 d.), tarp kai kurių Ginčijamų

⁷ Tekstas originalo (anglų) kalba: „Do you know and trust this payee? In you're unsure, don't pay them, as we may be not able to help you get your money back. Remember, fraudsters can impersonate others and we will never ask you to make a payment.“

⁸ Tai, kad verslininkui, šiuo atveju - ir bankui, kaip ir bet kuriam kitam savo srities profesionalui, teikiančiam paslaugas, teisės aktai nustato aukštesnį profesionalo teisėto elgesio standartą, taigi, kad jam taikomi aukštesni profesionalumo, atidumo ir rūpestingumo standartai, savo praktikoje ne kartą yra pabrėžęs ir kasacinis teismas. Pavyzdžiui, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. vasario 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-112/2008; 2010 m. kovo 1 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-69/2010; 2018 m. spalio 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-60-969/2018.

⁹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. vasario 14 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-29/2014; 2021 m. kovo 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-44-313/2021.

mokėjimų egzistuoja 2 ar netgi 13 dienų tarpas, taigi, pakankamas tam, kad protingai apdairus ir atsargus asmuo galėtų suvokti atliekamų veiksmų prasmę ir galimas rizikas, kilus neaiškumų ir abejonių, juos siektų pašalinti, spėtų savarankiškai patikrinti informaciją apie investuoti siūlančių asmenų ir pačių paslaugų patikimumą ir pan. Priešingai – ginčo byloje nėra jokių duomenų, kad pareiškėjas per visą Ginčijamų mokėjimų inicijavimo laikotarpį būtų sudvejojęs atliekamų veiksmų ir jam siūlomų investicinių paslaugų patikimumu ir (ar) siekęs šias dvejonas, informaciją savarankiškai patikrinti (pavyzdžiui, įsitikinti, ar investicines paslaugas siūlantis subjektas turi teisę tokias paslaugas teikti). Dėl nurodytų priežasčių kritiškai vertintinas pareiškėjo teiginys, kad kitokio pobūdžio, asmeniškai perspėjimai būtų pakeitę pareiškėjo apsisprendimą atlikti Ginčijamus mokėjimus ir jis jų nebūtų autorizavęs. Pažymėtina, kad vien aplinkybė, jog bankas pareiškėjo Ginčijamų mokėjimų inicijavimo metu, be jau numatytų priemonių (šiuo atveju – naujo lėšų gavėjo patvirtinimo), būtų įsidiegęs kokias nors papildomas įspėjamasias priemones ar asmeniškai susisiekęs su pareiškėju, savaime niekaip neįrodo ir nepagrindžia pareiškėjo teiginio, kad nuo trečiųjų asmenų galimai apgaulingo pasiūlymo pelningai investuoti pareiškėjas, pats nesielgdamas apdairiai ir rūpestingai, kaip būtų galima tikėtis tokiomis aplinkybėmis, būtų buvęs apsaugotas, o Ginčijami mokėjimai nebūtų buvę įvykdyti.

Verta atkreipti dėmesį ir į tai, kad faktas, jog pareiškėjas inicijavo ir autorizavo Ginčijamus mokėjimus, siekdamas investuoti, tačiau to padaryti nepavyko, pareiškėjui vertinant, kad jis buvo apgautas, taip pat savaime nereiškia, kad bankas nesilaikė teisės aktų reikalavimų, įvykdydamas Ginčijamus mokėjimus, ar kad bankas nesiėmė reikiamų ir (ar) teisės aktuose nustatytų veiksmų, susijusių su Ginčijamų mokėjimų atšaukimu. Priešingai – ginčo nagrinėjimo metu nustatyta, kad bankas neturėjo pagrindo atšaukti tinkamai pareiškėjo autorizuotų mokėjimo nurodymų įvykdyti Ginčijamus mokėjimus, be to, nenustatyta jokių kitų aplinkybių, kurios suponuotų banko veiksmų galimą neteisėtumą vertinamų aplinkybių kontekste.

Kaip ne kartą minėta, visi Ginčijami mokėjimai buvo ne tik tinkamai paties pareiškėjo autorizuoti, bet ir įvykdyti per ganėtinai ilgą laiko tarpą, pareiškėjui nekvestionuojant atliekamų veiksmų ir siūlomų paslaugų patikimumo. Nors bankui, kaip rinkos profesionalui, teikiančiam mokėjimo paslaugas, yra keliami aukštesni profesionalumo, atidumo ir rūpestingumo standartai, vis dėlto ir vartotojai, taip pat ir pareiškėjas, besinaudodami finansinėmis paslaugomis, turi būti rūpestingi ir atsargūs, ypač elektroninėje erdvėje, reikalaujančioje dar didesnio vartotojų pastabumo ir atidumo, t. y. tinkamai laikytis su mokėjimo paslaugų teikėju sudarytoje bendrojoje sutartyje nurodytų sąlygų, mokėjimo paslaugų teikėjo pateiktų saugaus naudojimosi mokėjimo paslaugomis elektroninėje erdvėje rekomendacijų, atsargiai ir kritiškai vertinti pasiūlymus greitai praturėti investuojant ar įvykdyti mokėjimus, nesilaikant su mokėjimo paslaugų teikėju sudarytoje bendrojoje sutartyje nurodytų sąlygų, tinkamai įvertinti priimamų sprendimų finansinę riziką ir pan. Tai reiškia, kad dėl laisva valia priimtų finansinių sprendimų vartotojui tenkanti rizika ir atsakomybė neturėtų būti perkelta finansų rinkos dalyviui, šiam veikiant tinkamai pagal teisės aktų reikalavimus. Ginčo nagrinėjimo metu konstatuota, kad bankas pareiškėjo tinkamai autorizuotus Ginčijamus mokėjimus įvykdė teisėtai ir pagrįstai, laikydamasis Mokėjimų įstatymo reikalavimų ir šalių sudarytos sutarties (banko paslaugų teikimo sąlygų) nuostatų. Ginčo nagrinėjimo metu nustatytais duomenimis, bankas taip pat dėjo reikiamas pastangas tam, kad padėtų pareiškėjui atgauti Ginčijamų mokėjimų sumas, tačiau dėl ne nuo banko priklausančių aplinkybių to padaryti nepavyko.

Neteisėti veiksmai yra būtinoji sutartinės atsakomybės sąlyga - nenustačius neteisėtų veiksmų, nėra pagrindo sutartinei civilinei atsakomybei kilti¹⁰. Tai reiškia, kad, neįrodžius bent vienos iš nurodytų atsakomybės sąlygų, žalos atlyginimas negalimas, nes žalai atlyginti nėra teisinio pagrindo¹¹. Kaip buvo konstatuota pirmiau, sutartinei civilinei atsakomybei taikyti būtina nustatyti civilinės atsakomybės sąlygų visetą. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra nurodęs, kad jei ieškovas neįrodo sutarties neįvykdymo, jo įrodinėjami nuostoliai ir priežastinis ryšys yra tik tariami, objektyviai nesusiję su sutartimi ir teismas savo procesiniame sprendime dėl jų gali nepasisakyti¹². Vadinasi, nagrinėjamu atveju nenustačius banko neteisėtų veiksmų,

¹⁰ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. gruodžio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-478/2011; 2012 m. kovo 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-94/2012.

¹¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. vasario 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-5/2009; 2010 m. gegužės 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-219/2010; 2013 m. gruodžio 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-634/2013; kt.

¹² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. kovo 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-107/2010.

kaip būtinosios civilinės atsakomybės taikymo sąlygos, kitos civilinės atsakomybės sąlygos (šiuo atveju - priežastinis ryšys tarp pareiškėjo žalos (12 700 Eur sumos) ir neteisėtų veiksmų) nenustatinėtinos.

Vadovaujantis nustatytomis aplinkybėmis ir atsižvelgiant į tai, kad banko veiksmai įvykdant pareiškėjo Ginčijamus mokėjimus vertintini kaip teisėti, taip pat į tai, kad nebuvo nustatytos būtinosios banko civilinės atsakomybės taikymo sąlygos, darytina išvada, kad tenkinti pareiškėjo reikalavimo ir rekomenduoti bankui kompensuoti pareiškėjui jo nuostolius dėl Ginčijamų mokėjimų įvykdymo – 12 700 Eur, nėra teisinio pagrindo, todėl pareiškėjo reikalavimas atmestinas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis